Espoon kaupunki

Lausunto

09.10.2026

Asia: 4802/00.01.02/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueelliseksi hyvinvointisuunnitelmaksi 2027-2030

Väestön ikäryhmäkohtaiset osa-alueet

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Espoon kaupunki pitää tavoitteita ja toimenpiteitä hyvinä, mutta osin riittämättöminä erityisesti vanhemmuuden tukemiseen. Omahoito-ohjelmat ovat hyviä ja käyttökelpoisia, jos perheellä on voimavaroja. Olemme kuitenkin huolissamme perheistä, joita parhaiten auttaisivat lisäkädet kotona omahoito-ohjelman sijaan. Osa vanhemmista hyötyy myös asiantuntijoiden kohtaamisesta ja ohjauksesta omahoito-ohjelmien rinnalla. Kohtaamisissa asiantuntijoiden kanssa on myös mahdollista havaita perheen ongelmia ja riskitekijöitä varhaisessa vaiheessa, jolloin ongelmat eivät ehdi kärjistyä.

Suunnitelmat neuvolatyön vahvistamisesta niiden osalta, jotka tarvitsevat pidempää tai tiheämpää vastaanottoaikaa, ovat erinomaiset. Monimuotoisen ja monikulttuurisen osaamisen vahvistaminen ja huomiointi on Espoon kaupungille tärkeää. Espoon väestö kattaa kuitenkin 60 % koko hyvinvointialueen väestöstä ja suurin osa monikulttuurisista asukkaista asuu Espoossa. Toivomme, että nämä alueelliset erityispiirteet otetaan huomioon palveluita suunniteltaessa. Yhdenmukaisuus ei ole yhdenvertaisuutta.

Lapsiperheköyhyyden riskitekijöihin kohdennettu työ on oikeansuuntaista. Erityisesti opiskelijoiden tukeminen opintojen loppuunsaattamisessa ja työuran alulle panemisessa ovat erityisen tärkeitä valintoja.

Ankkuri-toimintamallin osalta Espoon kaupunki esittää huolen riittävistä resursseista mallin toteuttamiseen aidosti ennaltaehkäisevästi. Erityisesti poliisin resurssi on pieni suhteessa tarpeeseen.

4.1 Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen

Vahvistamme helposti saatavia mielen hyvinvoinnin tuen palveluja.

Ehdotetaan lisäystä toimenpiteeseen:

- Kehitämme aktiivisesti lasten ja nuorten mielenterveyspolkua, hoidonporrastusta sekä tiedonkulkua yhdessä Uudenmaan hyvinvointialueiden, opiskeluhuollon sekä HUS-yhtymän kanssa.

- sekä ehdotetaan lisäystä toimenpiteisiin: Edistetään moniammatillisesti eri verkostoissa lasten ja nuorten yksinäisyyden vähentämistä

4.3 Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen

Tunnistamme haavoittuvassa asemassa olevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeet ja kohdennamme palveluja tarpeiden mukaisesti.

Ehdotetaan lisäystä toimenpiteisiin:

- Kehitämme varhaiskasvatuksen ja neuvolan välistä yhteistyötä, tiedonkulkua ja huoltajayhteistyötä.

- Toimenpide: ”Järjestämme vammaisille lapsille koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan sellaisen tuen, joka on moniammatillisesti katsottu tarpeelliseksi ja tuki mahdollistaa osallistumisen aamu- ja iltapäivätoimintaan” ehdotetaan muutettavaksi: -> Järjestämme vammaisille aamu- ja iltapäiviksi sellaisen tuen, joka on moniammatillisesti katsottu tarpeelliseksi.

4.4. Turvallisuuden edistäminen

Vahvistamme lasten, nuorten ja perheiden arkiympäristöjen turvallisuutta

(nämä olivat kuntajohdon vahvoja toiveita):

Ehdotetaan lisäystä toimenpiteisiin: Teemme yhteistyötä kuntien kanssa edistääksemme yhteistä linjausta lasten ja nuorten kotiintuloajoista

sekä

Ehdotetaan lisäystä toimenpiteeseen: Keskustelemme THL:n suositusten mukaisesti ruutuajasta palveluissamme ja sovimme alueen kuntien ja LUVNin kanssa THL:n digisuosituksista tiedottamisesta perheille

Opiskeluhuollon alueellisen yhteistyösuunnitelmaan tavoitteet ja toimenpiteet

Esiopetuksen näkökulmasta dokumentti jää hyvin etäiseksi, kun käsitteinä käytetään opiskelijaa ja oppilaitosta. Koska opiskeluhuolto kohdentuu myös esiopetukseen, olisi toivottavaa, että termeinä näkyisi myös lapsi ja esiopetusyksikkö.

- Dokumentin lopussa on tämä kappale:

”Hyvinvointialueellamme on opiskeluhuoltopalvelujen kokonaistarpeen arviointiin ja opiskeluhuoltopalvelujen voimavarojen kohdentamiseen liittyvä strateginen tavoite, joka perustuu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelujen uudistamisen strategiaan 2026–2029:

Tunnistamme tietoon perustuen oppilaitosyhteisöt, joissa avun tarve on suurin, jotta voimme kohdentaa niihin tarvittavaa opiskeluhuollon resurssia. Näin pystymme kohdentamaan varhaisen tuen resursseja paremmin hyvinvointitietoon pohjautuen.”

o Miten tätä tietoa kerätään? Mitä tämä voisi tarkoittaa esiopetuksen kohdalla ja jo ennen esiopetusta? Onko mahdollista, että monialaiseen asiantuntijaryhmään voisi kohdentua jatkossa esimerkiksi psykiatrisen sairaanhoitajan osaamista, josta meillä on ollut Espoossa aiemmin hyviä kokemuksia ja tarve on suuri käyttäytymisellään oireilevien lasten haasteisiin liittyen?

Työikäisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Espoon kaupunki näkee omalääkärimallin kehittämisen hyvänä ja inhimillisenä ratkaisuna. Edellytyksenä luonnollisesti on, että omalääkärimallissa myös pitkäaikaissairaiden seuranta toteutuu sairaanhoidon rinnalla. Jalkautuvan sosiaalityön kehittäminen on saavutettavuuden näkökulmasta oleellista.

Ikääntyneisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Ikääntyneiden mielenhyvinvoinnin osalta Espoon kaupunki kiittää painotuksesta yksinäisyyden tunnistamiseen ja sen vähentämiseen. Alueelliset Olkkari-ryhmät ovat monelle iäkkäälle tärkeitä kasvokkaisen kohtaamisen paikkoja. Iäkkäiden osallisuuden ja osallistumisen edistäminen on hyvä tavoite. On kuitenkin merkille pantavaa, että Espoosta puuttuu ruotsinkielinen Olkkari-toiminta kokonaan. Tämä on selkeä epäkohta.

Terapianavigaattori on hyvä lisä sellaisille iäkkäille, jotka kykenevät sitä itsenäisesti tai opastettuna käyttämään. Terapianavigaattori toiminee tällä hetkellä parhaiten ammattilaisen aloitteesta ja ohjaamana. Jos välineen käyttöä itsehoidollisiin tarkoituksiin halutaan ikääntyneillä lisätä, se vaatisi tiedon lisäämistä välineestä ja mahdollisesti myös ikääntyneisiin kohdistettuja markkinointikampanjoita. Digitaalisten palveluiden lisääntyminen herättää kuitenkin huolta, sillä ikääntyessäänkin ihminen tarvitsee ihmiskontakteja voidakseen hyvin.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman mukaan valtaosa yli 65 vuotiaista (84 %) kokee esteitä tai huolia sähköisten palvelujen käytössä. Digitaalisten palvelujen saavutettavuuden ja ikääntyneiden osallisuuden kannalta on tärkeää, että Hyvinvointisuunnitelman yhdeksi tavoitteeksi on nostettu ikääntyneiden osallisuuden ja osallistumisen edistäminen digitaitoja ja digiosallisuutta vahvistamalla.

Mielenterveys- ja päihdeosaamisen vahvistaminen ikääntyneiden kohtaavissa palveluissa on kannatettava toimenpide ikääntyneiden mielen hyvinvointihaasteiden oikea-aikaisessa ja monialaisessa tukemisessa. Näin voidaan edistää mielenterveys- ja päihdeongelmien juurisyiden tunnistamista, palvelujen kehittämistä tiedon pohjalta sekä tehostaa ikääntyneiden palveluohjausta. Päihdehaittojen ehkäisyä tukee lisäksi hyvinvointialueen yhtenäisen puheeksioton käytännön sekä ohjauksen malli ikääntyneitä kohtaavissa palveluissa. Malli ja sen lisänä toteutettava viestintä

alkoholin liikakäytön haitoista ovat erinomaisia toimenpiteitä, jotka edistävät laajemminkin ikääntyneiden mielenterveyttä ja toimintakykyä.

Väestön monimuotoisuuden osa-alueet

Vammaisten ja pitkäaikaissairaisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Espoon kaupunki kiittää siitä, että vammaiset sekä pitkäaikaissairaat on mainittu ryhmänä, jonka on tunnistettu tarvitsevan enemmän tukea arjessaan kuin kuntalaisten, joilla ei ole arkea haittaavaa vammaa tai pitkäaikaissairautta. Muun muassa saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvät toimenpiteet ovat tärkeitä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Kuitenkin palvelutarpeenarviointi erityisesti osallisuuden osalta on tiukentunut uuden vammaislain astuttua voimaan. Erityisesti avustajapalveluiden saatavuus on riittämätöntä ja tämän osalta hyvinvointisuunnitelmassa ei ole asetettu tavoitteita tai toimenpiteitä. Lisäksi kuljetuspalveluissa on isoja ongelmia, jolloin sekä hyvinvointialueen ja kunnan palveluihin pääseminen vaikeutuu tai estyy kokonaan. Tämä on vastoin palveluiden esteettömyyden tai saavutettavuuden tavoitetta.

Vieraskieliseen väestöön kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Espoon kaupunki on ilahtunut tavoitteesta vahvistaa henkilöstön osaamista monimuotoisen väestön elintapaneuvonnan ja liikuntaneuvonnan ohjauksen osalta. Erityisesti kulttuurihyvinvoinnin tuominen osaksi elintapaneuvontaa on erityinen ilon aihe. Toimiva liikuntaneuvonta edellyttää sujuvaa palveluohjausta kuntien ja järjestöjen palveluihin. Kulttuurihyvinvoinnin osalta jäimme pohtimaan, kuka käytännössä vastaa siitä osana elintapaohjausta, sillä sitä ei vastaavalla tavalla ollut avattu, toisin kuin ravitsemuksen ja liikunnan osalta (työikäiset).

Muut mahdolliset väestöryhmät

Suunnitelman valmistelussa kirjattu ohjaava lainsäädäntö ei tunnista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja, mikä on mielestämme merkittävä puute (edellyttää edistämään palveluissa johdonmukaisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta). Ehkä tämän vuoksi puhutaan esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevista, monimuotoisesta ja monikulttuurisesta väestöstä konkretisoimatta enempää. Tiedämme kuitenkin, että useat vähemmistöasemassa olevat kokevat palvelujen käyttämisessä pulmia esim. kohtaamisissa, henkilöstön osaamisessa, turvattomuutta jne. Sukupuolia ei edes tuoda esille, vaikka tutkimustieto tunnistaa sen merkityksen keskeiseksi tekijäksi. Hienoa on, että suunnitelmasta on yritetty tehdä perusteellinen ottamalla mukaan monia eri tahoja.

Näemme hyvänä, että suunnitelmaan on kirjattu heikommassa asemassa olevien kuntalaisten ohjaus kulttuurin pariin sekä kulttuurihyvinvointiin liittyvä alueellinen yhteistyö, joka rakentuu yhteisten painopisteiden varaan.

Väestön ikäryhmäkohtaiset osa-alueet

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman tavoitteet

-

Työikäisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Ikääntyneisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Väestön monimuotoisuuden osa-alueet

Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Vieraskieliseen väestöön kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Mahdolliset muut väestöryhmät

-

Ikäheimonen Taru
Espoon kaupunki